

Esbós de gramàtica sumèria

An outline of Sumerian grammar

Miquel Civil

A cura de Lluís Feliu

Esbós de gramàtica sumèria
An outline of Sumerian grammar

BARCINO MONOGRAPHICA ORIENTALIA

Volum 14
2020

Institut del Pròxim Orient Antic (IPOA)
Facultat de Filologia
Universitat de Barcelona

Esbós de gramàtica sumèria
An outline of Sumerian grammar

Miquel Civil

A cura de Lluís Feliu

UNIVERSITAT_{DE}
BARCELONA

Edicions

Índex general

Prefaci.....	9
Preface	11
Esbós de gramàtica sumèria	13
An outline of Sumerian grammar	89
Apèndix	
The Sumerian “Conjugation” Prefixes: the Voice Hypothesis	165

Prefaci

En aquest volum presentem una petita gramàtica del sumeri que Miquel Civil va escriure en català durant la seva estada a Barcelona. A les seves classes de llengua sumèria, durant el curs 2002/03, en el marc del màster en assiriologia de l'Institut del Pròxim Orient Antic de la Universitat de Barcelona, Civil va anar repartint diversos capítols de la gramàtica a mida que anava explicant la matèria als estudiants. D'aquesta manera es va conformar un petit volum que Civil va anomenar *ESBÓS DE GRAMÀTICA SUMÈRIA*. Posteriorment aquesta gramàtica s'ha continuat utilitzant com a material didàctic a les classes de llengua sumèria i ha servit com a base per a l'aprenentatge d'aquesta llengua a la Universitat de Barcelona fins a dia d'avui.

Malgrat que Civil va elaborar aquesta gramàtica amb l'objectiu de publicar el material en un futur no gaire llunyà, el projecte mai va reeixir. En conseqüència, la gramàtica té algunes mancances fruit del seu caràcter provisional, de “document viu”, de text que encara es podia (i s'havia) de treballar i completar. Tal com podrà observar el lector, la gramàtica està inacabada, amb algun punt controvertit, com ara els pronominals que acompanyen la base verbal, que no està totalment descrit en el redactat del text; o punts de la gramàtica que estan simplement enunciats però no desenvolupats (vegeu per exemple diversos punts de l'apartat §3.5). Per altra banda, el text conté símbols (tres asteriscs ***) que indiquen punts que Civil considerava que havia d'acabar d'elaborar, completar o polir. Evidentment, hem mantingut aquestes marques en l'edició final del text. En general, la intervenció sobre el text ha intentat ser mínima, només s'han corregint algunes errades tipogràfiques i s'ha precisat alguna cita bibliogràfica que romania incompleta. Per a contribuir a la difusió de l'obra de Civil, s'ha fet una traducció a l'anglès de la gramàtica, per a,

d'aquesta manera, fer més accessible a la comunitat assiriològica la interpretació de la llengua sumèria de l'eminent sumeròleg.

Per a arrodonir la gramàtica, i en forma d'apèndix, hem inclòs també l'esborrany d'un article que Civil estava elaborant, simultàniament a la redacció de la gramàtica, sobre els prefixos de conjugació: *The Sumerian "Conjugation" Prefixes: the Voice Hypothesis*. Aquesta obra, també inacabada, complementa bé allò que Civil explica en la gramàtica sobre aquests prefixos del sintagma verbal sumeri i desenvolupa una de les aportacions més originals de la seva gramàtica, la interpretació dels anomenats "prefixos de conjugació" com a expressió de la categoria de la veu.

Diverses persones han fet possible que aquesta obra pòstuma de Civil es pugui publicar finalment. Agnès Garcia, Fumi Karahashi, Piotr Michalowski i Jordi Vidal han insistit diverses vegades sobre la conveniència de la publicació d'aquesta gramàtica, finalment ho han aconseguit. La traducció de la versió anglesa ha estat obra de Marta Díaz, que ha fet la feina amb rigor i entusiasme. Wilfred Watson també ha esperonat aquesta publicació i ha col·laborat de manera activa en fer la revisió final del text anglès. Claudia Suter ha estat molt amable en identificar la imatge del vas de Khafaje que apareix a la coberta del llibre i que també il·lustrava la portada de les fotocòpies de la gramàtica que va presentar Civil en el seu dia als estudiants de classe. Agrair també a Adelina Millet per haver acceptat aquest petit volum en la col·lecció *Barcino. Monographica Orientalia*.

Lluís Feliu

Preface

This volume is a short grammar of Sumerian that Miquel Civil wrote in Catalan during his stay in Barcelona. In his language classes on Sumerian during the 2002/2003 course, as part of the Master's degree in Assyriology at the Institut del Pròxim Orient Antic of the University of Barcelona, Civil distributed several chapters of the grammar as he explained the subject to the students. In this way, a small volume was formed, which Civil called *Esbós de gramàtica sumèria* (*An Outline of Sumerian Grammar*). Afterwards, this grammar continued to be used as instructional material in Sumerian language classes and even today it is still used as the basis for learning this language at the University of Barcelona.

Even though Civil prepared this grammar with the aim of publishing the materials in a not too distant future, the project never succeeded. Consequently, the grammar has some shortcomings due to its provisional character of a “living document,” a text that could still (and had to) be worked on and completed. As the reader will be able to observe, the grammar is unfinished, with some controversial points, such as the pronominals that accompany the verbal root, which is not fully described in the text; or points of grammar that are merely announced but not developed (see for example various points in section §3.5). In addition, the text contains symbols (three asterisks ***) indicating points that Civil considered that he had to finish preparing, completing or revising. Evidently we have retained these marks in the final edition of the text. In general, any intervention on the text has been intended to be minimal, except that some typographical errors have been corrected and some gaps in the bibliographical citations have been filled. In order to contribute to the diffusion of Civil's work, an English translation of the grammar has been prepared, so that, in this way, the interpretation of the Sumerian language

by the eminent Sumerologist can be made more accessible to the Assyriological community.

To complete the grammar, and in the form of an appendix, we have also included the draft of a paper that Civil was preparing, at the same time that he was writing this grammar, on conjugation prefixes: *The Sumerian “Conjugation” Prefixes: the Voice Hypothesis*. This work, also unfinished, complements well what Civil explains in the grammar about these prefixes of the Sumerian verbal phrase clause and develops one of the most original contributions of his grammar, the interpretation of the so-called “conjugation prefixes” as an expression of the category of voice.

Several people have made it possible for this posthumous work by Civil to be published. Agnès Garcia, Fumi Karahashi, Piotr Michalowski and Jordi Vidal have repeatedly insisted on the convenience of publishing this grammar and they have finally succeeded. The translation of the English version is by Marta Díaz, who has worked both enthusiastically and meticulously. Wilfred Watson has also spurred on this publication by collaborating actively in making the final revision of the English text. Claudia Suter has been very kind in identifying the image of the Khafaje vase that appears on the cover of the book and also illustrated the cover of the photocopies that Civil once presented to his class students. We also extend our thanks to Adelina Millet for having accepted this small volume in the collection *Barcino. Monographica Orientalia*.

Lluís Feliu

Esbós de gramàtica sumèria

Miquel Civil

Taula

Abreviatures de textos	19
1. L'escriptura cuneïforme	21
1.1. Classes de signes.....	22
1.1.1. Logogrames.....	22
1.1.2. Sil·labogrames.....	23
1.1.3. Morfogrames	24
1.1.4 Classificadors	24
1.1.5 Glosses fonètiques.....	25
1.2. Ús dels signes.....	26
1.2.1. Textos ordinaris.....	26
1.2.2 Textos sil·làbics.....	26
1.2.3. Ordre dels signes	27
1.2.4. Abreviacions.....	27
1.2.5. Homofonia i polifonia	27
1.3. Transliteració i transcripció	27
1.3.1. Transliteració.....	27
1.3.2. Transcripció.....	28
Apèndix: els classificadors més comuns	28
Bibliografia.....	30
2. Fonologia.....	33
2.1. La reconstrucció dels fonemes.....	33
2.1.1. Fonts: els sil·labaris.....	33
2.1.2. Les equacions fonològiques dels sil·labaris	34
2.1.3. Regles d'interpretació.....	36
2.2. Inventari fonològic. Les consonants.....	40
3. El sintagma nominal	43
3.1. El nom.....	43
3.1.1. Classes nominals, gènere i nombre	43
3.1.2. Composició i derivació.....	44
3.1.3. Reduplicació.....	44
3.2. Sufixos nominals.....	44
3.2.1. Possessius	45
3.2.2. Plural	45
3.3. Genitiu.....	45

3.4. Casos	47
3.4.1. En general	47
3.4.1.1 -ø (absolutiu)	47
3.4.1.2. -e (agentiu)	47
3.4.1.3. -r (datiu)	48
3.4.1.4 -a (locatiu-1)	50
3.4.1.5. -e (locatiu-2)	51
3.4.1.6. -ta (ablatiu)	52
3.4.1.7. -š (aHlatiu)	52
3.4.1.8. -d a (comitatu)	53
3.4.1.9. -g i n ₇ (equatiu)	53
3.4.1.10. Casos compostos	54
3.5. Elements referencials	54
3.5.1 Pronoms personal independents	54
3.5.2 Pronoms personals enclítics	54
3.5.3 Pronoms reflexius	55
3.5.4 Demonstratius	55
3.5.4.1 Pronoms demostratius	55
3.5.4.2 Demonstratius enclítics	55
3.5.5 Interrogatius	55
3.5.6 Indefinits	55
3.5.7. Reflexius	55
3.5.8. Adverbis	56
3.5.9. Conjuncions i introductors	56
3.5.9.1. Conjuncions	56
3.5.9.2. Introductors	56
3.5.10. Numerals	56
3.5.11. Vària	56
4. El sintagma verbal	57
4.0. Estructura general	57
4.1. L'arrel	58
4.1.1. Canvis interns de l'arrel verbal (aspecte)	58
4.1.2. Temes plurals	59
4.1.3. Verbs compostos	60
4.1.4. Verbs especials	60
4.1.4.1. El verb copulatiu	60
4.1.4.2. El verb negatiu	61
4.1.4.3. Verbs defectius	61

4.2. Afixos.....	61
4.2.1. Prefixos modals [PM].....	61
4.2.1.1. Indicatiu (ø-)	61
4.2.1.2. Optatiu-subjuntiu (h é-).....	62
4.2.1.3. Cohortatiu (g a-).....	63
4.2.1.4. Prohibitiu o “reportatiu” (n a-).....	63
4.2.1.5. Negatiu (n u-)	63
4.2.1.6. Subjuntiu negatiu (b a - r a-).....	63
4.2.1.7. El modal š a-	64
4.2.1.8. El prefix d’anterioritat ù-	64
4.2.1.9. Altres modals	64
4.2.2. Prefix connectiu.....	65
4.2.3. Prefixos de conjugació [PC].....	65
4.2.3.1. Marques i usos dels prefixos de conjugació	66
4.2.3.1.1. La veu neutra (V).....	66
4.2.3.1.2. La veu activa (M).....	66
4.2.3.1.3. La veu mitjana (MM).....	66
4.2.3.1.4. La veu passiva (B)	67
4.2.3.2. Contrast entre les veus	67
4.2.3.3. El prefix a l-	69
4.2.4. Infixos “dimensionals”	69
4.2.4.1. Datiu	70
4.2.4.2. Comitatiu	71
4.2.4.3. Ablatiu i allatiu	71
4.2.4.3.1. Ablatiu.....	72
4.2.4.3.2. Allatiu	72
4.2.4.4. Locatiu.....	72
4.2.4.4.1. Locatiu-1	73
4.2.4.4.2. Locatiu-2	73
4.2.5. Prefixos i sufixos pronominals	73
4.2.6. El sufix -d	73
4.2.6.1. Forma fonològica i escrita	74
4.2.6.2. Funció del sufix -d-.....	74
4.3. Imperatiu	75
4.4. Noms verbals	77
4.4.1. Noms verbals sense -d-.....	77
4.4.1.1. R-ø	78
4.4.1.2. R-e/e - n e	78

TAULA

4.4.1.3. R- a.....	79
4.4.2. Formes amb -d-	80
4.4.2.1. R- e - d è	80
4.4.2.2. R- e - d a	83
4.4.2.3. R- e - d a m	84
4.4.2.4 R- a - PRONOM - d è	84
Estructura del sintagma verbal	86